

MAGYAR NEMZETI BANK

**NEGYEDÉVES
JELENTÉS**

2009. július 15.

**Beszámoló az MNB 2009
második negyedévi tevékenységéről**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hevesi Nóra

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	6
3. Devizatartalékok	7
4. Készpénztevékenység	8
5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	11
6. Az MNB statisztikai tevékenysége	13
7. A pénzügyi kultúra fejlesztése	14

1. Monetáris politika

2009 második negyedévében folytatódott a világgazdasági kilátások romlása, ami jelentős alkalmazkodási kényszer elé állítja a magyar gazdaságot. Az MNB május végén publikált inflációs jelentésének előrejelzéséhez használt feltételek teljesülése esetén a magyar gazdaság visszaesése várhatóan nagyobb lesz a februárban előrejelzettnél: 2009-ben 3,5 százalékos helyett 6,7 százalékos visszaesést valószínűsítünk az előző évhez képest. Az európai átlagnál nagyobb mértékben romló konjunktúra mögött a külső dekonjunktúra, a hitelkínálat szűkülése és a prociklikus költségvetési politika egyszerre jelentkező hatása áll. A gazdasági körülményekhez a vállalati szektor számos lehetséges eszközzel igyekszik alkalmazkodni. A munkapiacra végbemenő bér- és létszám-alkalmazkodás miatt a háztartások csökkentik fogyasztási kiadásait, ami hozzájárul a külső finanszírozási igény mérséklődéséhez. A globális konjunktúra kiemelt szerepe miatt csak 2011-ben várható érdemi gazdasági fellendülés, összhangban az európai növekedési kilátásokkal.

A forint árfolyamának az év első hónapjaiban végbement leértékelődése egyelőre csak részben jelentkezett az iparcikkek inflációjában. A gyengülés inflatorikus hatása a következő hónapokban erősebbé válhat, amit azonban a csökkenő kereslet tompíthat. Az infláció az indirektadó-változtatások miatt rövid távon jelentősen megemelkedik, az erőteljes gazdasági visszaesés hatására azonban a középtávú inflációs cél alá mérséklődhet a monetáris politika számára releváns időhorizonton.

A kelet-közép-európai régió kockázati megítélése az elmúlt hónapokban számottevően javult, a hazai pénzügyi piacok a konszolidáció jeleit mutatták. Az év első hónapjaiban a 310-320 forint/eurós tartományig gyengülő árfolyam májusban tartósan a 290-270 forint/eurós sávba erősödött. Továbbra is kockázatot jelent azonban a kiszámíthatatlanul alakuló globális kockázattalálási hajlandóság, a regionális fertőzés veszélye (például a Lettországot övező fokozott bizonytalanság június elején), az ország külső finanszírozási forrásokra való ráutaltsága, valamint a nemzetközi és hazai pénzügyi piacokon továbbra is mutatkozó feszültségek megléte.

A makrogazdasági kilátásokat és a monetáris transzmissziót övező bizonytalanságok miatt, valamint a pénzügyi stabilitási kockázatokat szem előtt tartva, a Monetáris Tanács az elmúlt hónapokban nem változtatott az alapkamat szintjén.

A monetáris politikai eszköztár változása

2009 második negyedévében a Magyar Nemzeti Bank több ponton változtatott az előző félévben bevezetett eszközök feltételein.

A Svájci Nemzeti Bank, az Európai Központi Bank, a Narodowy Bank Polski és a Magyar Nemzeti Bank először 2009. április 27-én, majd 2009. június 25-én bejelentették, hogy a rövid lejáratú svájci frank források piacának további javulása érdekében az egyhetes EUR/CHF devizaswapműveleteket tovább folytatják legalább 2009. október 31-ig. Az első bejelentéstől kezdődően a rögzített swappontok kiszámításánál alkalmazott kamatlábak a korábbiaknál jobban igazodnak a piaci kamatlábakhoz.

A Magyar Nemzeti Bank korábban bevezetett eurolikviditást nyújtó devizacsere-ügyleteit úgy alakította 2009 második negyedévében, hogy az minél inkább támogassa a hazai hitelintézetek devizalikviditás-kezelését. Ezért 2009. április 14-től kezdődően a korábbi 10 százalékos helyett 5 százalékra csökkent az eurolikviditást nyújtó FX-swap ügyletek keretében megkövetelt pótlólagos forintfedezet mértéke. Továbbá 2009. május 11-től az eurolikviditást nyújtó devizacsere-ügyletek napi kiértékeléséhez kapcsolódó fedezeti számlaműveletek szimmetrikusan kerülnek alkalmazásra, azaz amennyiben az MNB a hosszabb futamidejű (három, illetve hat hónapos) eurolikviditást nyújtó FX-swap ügyleteiben a forint euróval szembeni árfolyamának erősödése következtében az előírt 5 százaléknál nagyobb túlfedezettségbe kerül, a túlfedezettségnek megfelelő, ügyfelei által az ügylet keretében lekötött forintösszeget felszabadítja, és jóváírja ügyfelei MNB-nél vezetett számláján.

A hazai FX-swap piac likviditásának javulása, a hitelintézetek egymással szembeni ügyleteit korlátozó limitek enyhülése következtében a 2008 októberében bevezetett egynapos futamidejű, kétoldali (euro- és forintlikviditást nyújtó) jegybanki FX-swap gyorstender igénybevétele 2009 során rendkívül alacsonyan alakult. A kedvező piaci folyamatok következtében az MNB 2009. május 18-án megszüntette a kétoldali FX-swap gyorstenderét.

A hat hónapos, változó kamatú, fedezett hiteltenderen 2009. május 5-től kezdődően a beadható ajánlatok száma ajánlattevőnként a korábbi egy helyett háromban került meghatáro-

zásra, valamint az MNB vállalta, hogy hat hónapos, változó kamatú, fedezett hiteltender eszközt legalább 2010. június 30-ig fenntartja.

A Magyar Nemzeti Bank 2009. július 1-jei hatállyal módosította a kötelező jegybanki tartalék kiszámításáról, illetve kép-

zésének és elhelyezésének módjáról szóló 10/2005. (VI.11.) MNB-rendeletet. A módosítások technikai jellegűek, azok a kötelező jegybanki tartalék kiszámításának és képzésének módját nem befolyásolták. Elsősorban a levelezett tartalékköteles hitelintézetekre vonatkozó előírások kerültek pontosításra.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNB 2009 második negyedévében is kiemelt figyelmet fordított a nemzetközi pénzügyi folyamatok magyarországi hatásainak felmérésére.

A Magyar Nemzeti Bank 2009. április 6-án publikálta a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványt. A jelentés részletesen foglalkozott a pénzügyi közvetítőrendszer külső környezetében, valamint belső működésében megjelenő kockázatokkal.

A jelentés hangsúlyozta, hogy a 2008. áprilisi *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadvány és annak októberi, időközi felülvizsgálata óta jelentősen megváltoztak a pénzügyi közvetítőrendszer működési feltételei. A Magyar Nemzeti Bank korábban már felhívta a figyelmet a vártnál rosszabb reálgazdasági teljesítmény és a kedvezőtlenebb likviditási helyzet kialakulásának veszélyeire, azonban a globális és a magyar gazdaság visszaesése a várakozásoknál korábban következett be és nagyobb mértékű volt, és a hazai pénzügyi rendszert jelentős likviditási sokk érte 2008. negyedik negyedévében. A globális befektetői hangulat 2008. őszi romlása különösen érzékenyen érintette Magyarországot. A nemzetközi pénzügyi csomag, továbbá az MNB és a kormányzat intézkedései csökkentették a sérülékenységet. A kelet-közép-európai régió külső megítélése 2009. január–februárban elszakadt a többi feltörekvő piacétól, 2009 második negyedévében azonban javulás következett be.

Magyarország sérülékenységét mérsékli, hogy a külső finanszírozási igény mérséklődik, eközben azonban a gazdaság recesszióba került. A visszaesés hatásait a vállalati hitelezést támogató eszközök csökkenthetik. A bankrendszer likviditási kockázatai 2009 második negyedéve során a hazai hatóságok

beavatkozása és az anyabankok elkötelezettsége következtében erőteljesen csökkentek, és a hitelkockázatok kerültek előtérbe. A hitelkockázatok veszteségekre gyakorolt hatását számos tényező csökkentheti: a bankrendszerben nemzetközi összehasonlításban magas a jelzáloghitelek fedezettségi mutatója, és Magyarországon nem volt az elmúlt években túlzott ingatlanár-növekedés.

A Pénzügyi stabilitási terület 2009 áprilisában folytatta a 2003 tavasszal elkezdett, a banki hitelezési folyamatokat áttekintő *Hitelezési felmérést*. A felmérés eredményeit a jegybank 2009. május 28-án publikálta magyar és angol nyelven az MNB honlapján. A felmérés során már kevesebben jeleztek előre további hitelezésifeltétel-szigorításokat, de 2009 első negyedévében a nemzetközi tendenciákkal összhangban tovább mérséklődött a magyar bankok hitelezési hajlandósága, illetve szigorodtak a hitelezési feltételek. A banki válaszok szerint a szigorítás oka elsősorban a gazdasági visszaesés várható hatása; a meghatározó tényezők között a likviditási kockázat már nem játszik érdemi szerepet.

Az államháztartási törvény 2009. márciusi módosítása lehetővé tette, hogy az állam közvetlen hitelnyújtással vagy MNB-kötvények kölcsönzésével segítse a bankok lejáró forrásainak megújítását. A Magyar Nemzeti Bank részt vett mind ebben, mind több más, a pénzügyi stabilitást erősítő jogszabályváltoztatás előkészítésében, és nyomon követte a nemzetközi téren, különösen az Európai Unióban folyó pénzügyi válságkezeléssel és szabályozással foglalkozó kezdeményezéseket. Ezek közül kiemelkedő jelentőségű volt a De Larosiére-jelentés, amelynek nyilvános konzultációja során megfogalmazott MNB-észrevételek az Európai Bizottság szabályozási koncepciójában is hangsúlyosan megjelentek.

3. Devizatartalékok

2009 második negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 26 950 millió euró volt, ami 940 millió eurós csökkenést jelent a 2009. március végi 27 890 millió eurós tartalékszinthez képest.

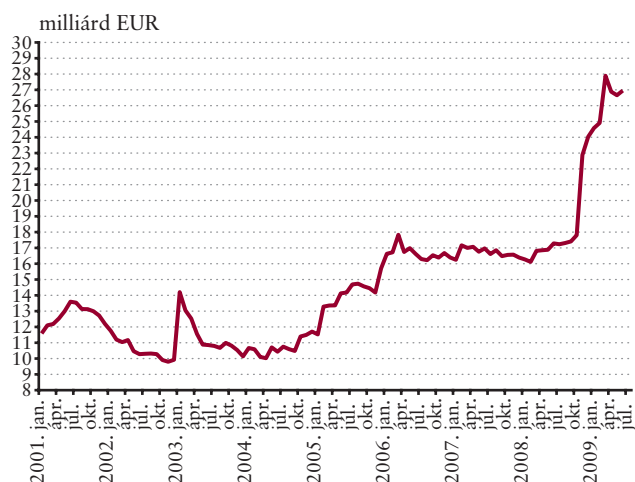
A devizatartalékok alakulását alapvetően az alábbi tételék befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) megbízásából végrehajtott műveletek az előző negyedévben összességében közel 2,8 milliárd euróval csökkentették a devizatartalékok nagyságát. A kölcsönszerződések alapján összesen mintegy 2,1 milliárd került folyósításra hazai hitelintézetek felé. Az ÁKK adósságkezeléshez kapcsolódó kifizetések (kötvények és hitelek kamatfizetése, törlesztése, MtM stb.) 935 millió eurós csökkenést okoztak, míg a 250 millió eurós hitelfelvétel a tartalékállomány növekedéséhez járult hozzá. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) által az MNB számára folyósított harmadik hitelkihívás 1,4 Mrd euro növekedést okozott. Az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetések 27 millió eurót tettek ki. Az MNB-nél elhelyezett rövid lejáratú devizabetétek június végén 13 millió euróval voltak magasabbak a március végi állományhoz képest. A költségvetési szervek megbízásá-

ból végrehajtott devizakifizetések 170 millió eurós csökkenést okoztak. 2009 első negyedévében az Európai Bizottságtól 630 millió eurós nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért hozam az első negyedév során mintegy 100 millió euróval növelte az MNB arany- és devizatartalékait.

1. ábra

A devizatartalékok nagyságának alakulása

4. Készpénztevékenység

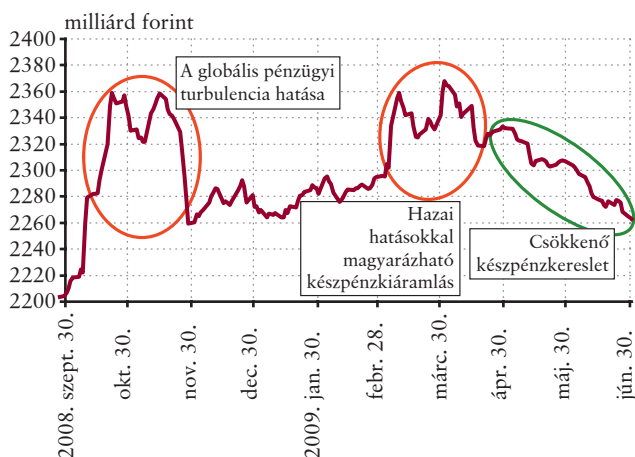
Forgalomban lévő készpénz

2009. június 30-án a forgalomban lévő készpénz értéke 2217 milliárd forintot tett ki, amely az előző év azonos időszakához viszonyítva összességében 3,4 százalékpontos (mintegy 72 milliárd forintos) növekedést mutat. A forgalombővülésben továbbra is elsősorban a két legnagyobb bankjegycímlet játszik szerepet.

A forgalomban lévő készpénz 2008. október–novemberben a globális pénzügyi turbulencia hatásának köszönhetően kiugró értékeket mutatott. Az idei év márciusában tapasztalt kimagasló értékek hazai hatásokkal voltak magyarázhatóak. Az elmúlt két hónap során azonban erőteljes csökkenés mutatkozik a forgalomban lévő készpénz értékében.

2. ábra

A készpénzállomány a gazdaságban*

* Szezonálisan igazított adatok alapján.

Forgalomban lévő bankjegyek

A forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 2009 II. negyedévének végén 2181 milliárd forint volt, 3,3 százalékponttal több, mint egy évvel ezelőtt. A forgalomban lévő bankjegyek darabszáma azonban 1,3 százalékos csökkenést mutat 2008 hasonló időszakához képest. A két legnagyobb címlet aránya a teljes forgalomban lévő állományon belül emelkedett. 2009 II. negyedévének végére a 20 000-es és a 10 000-es címletek aránya több mint 2%-kal nőtt az összesen forgalomban lévő bankjegyek állományán belül az előző év azonos időpontjához képest.

Új biztonsági elemekkel ellátott bankjegyek kibocsátása

2009. április 15-én az MNB új biztonsági elemekkel ellátott 20 000, 5000, 2000, 1000 és 500 forintos bankjegyeket hozott forgalomba. Ezen új fejlesztésű bankjegyverziók kibocsátása nem járt együtt a forgalomban lévő egyéb verziók bevonásával, azok valamennyi címlet esetében továbbra is forgalomban maradnak. Az új fejlesztésű bankjegyek aránya a forgalomban a II. negyedév végén elérte az összes forgalomban lévő bankjegy 16,7 százalékát.

Forgalomban lévő érmék

2009 II. negyedév végén 1082 millió darab érme volt forgalomban, 31,3 milliárd forint értékben. A forgalomban lévő állomány – a bevont 1 és 2 forintos érmék nélkül – 7 százalékkal, 70,9 millió darabbal volt több, mint egy évvel korábban.

1. táblázat

Bankjegyek száma 2009. június 30.

(ezer darab)

Bankjegyek	20 000	10 000	5000	2000	1000	500	200	Összesen
	56 229	84 321	21 051	18 475	46 748	30 411	43 172	300 407

2. táblázat

Érmék száma 2009. június 30.

(ezer darab)

Érmék	200	100	50	20	10	5	Összesen
	9536	152 659	114 600	207 375	247 053	351 020	1 082 243

200 forintos érme kibocsátása

2009. június 15-én az MNB a legkisebb bankjegycímlet helyett érmét bocsátott ki, elsősorban a hosszabb élettartam következtében előálló jelentős megtakarítás miatt. A 200 forintos bankjegyek bevonási határnapja 2009. november 15. Ezen időpont után a készpénzforgalomban csak a 200 forintos érme lesz használható. A második negyedév végén már 9,5 millió darab 200 forintos érme került forgalomba, mely a 200-as címletből összesen forgalomban lévő fizetőeszközök 18 százaléka.

Az MNB június elején a 200 forintos érmékből előzetes készletkihelyezéseket hajtott végre a pénzpiac meghatározó szereplőinek közreműködésével, elősegítve ezzel, hogy a készpénzt használók mielőbb, akár a kibocsátás napján használhassák az új fizetőeszközt. Az MNB az érme előkészítése során minden lehetséges és a szféra által igényelt segítséget megadott, hogy az érméket elfogadó automatákat üzemeltetők előzetesen beállíthassák berendezéseiket az új érme használatára.

Az MNB árverést is szervezett, ahol 20 darab 200 forintos szett (aranyból, ezüsből készült, valamint nem nemesfém próbaveret) került kalapács alá. Az árverésen befolyt 37,3 millió forintot az MNB egyenlően megosztva a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, valamint a Magyar Koraszülött és Újszülött Mentő Alapítvány részére utalta át.

3. ábra

A 200 forintos érme elő- és hátlapja

1 és 2 forintos érmék értékesítése

A bevont és az MNB-hez beérkezett 1 és 2 forintos érmék értékesítése sikeresen befejeződött. Az értékesített érmék mennyisége 1330 tonna volt, melynek mintegy 60 százalékát a 2 forintosok tették ki. A legjobb árat kínáló vevő az érmékért – színesfém tartalmának megfelelően – összesen mintegy 1,2 milliárd forintnak megfelelő összeget utalt az MNB számlájára.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2009. május 19-én „Radnóti” megnevezéssel 5000 forint névértékű, ezüst, június 4-én pedig „Bánki Donát” megnevezéssel 1000 forint névértékű, réz-nikkel ötvözetű emlékérmét bocsátott ki.

A Radnóti-érme előlapján a kötelező érmeképi elemek találhatóak. A hátlapon Radnóti Miklós előre hajló, félprofil ábrázolású portréja látható. A portrétól jobbra Radnóti Miklós aláírása és alatta az „1909-1944” felirat olvasható, balra pedig a tervezőművész mesterjegye található. Az érmét Gáti Gábor tervezte. Az érméből összesen 10 000 darab verhető, ebből 6000 tükörfényes (proof) kivitelben.

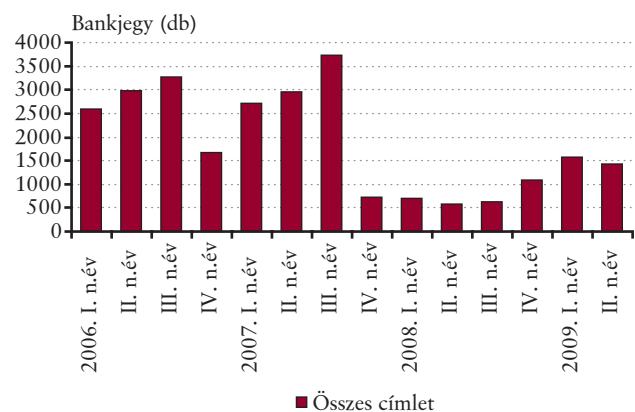
A Bánki-érme előlapján a kötelező érmeképi elemek mellett a Bánki-féle vízturbina stilizált ábrázolása található. A hátlapon Bánki Donát portréja, valamint a „Bánki Donát”, az „1859–1922” és „a Bánki-féle vízturbina feltalálója” feliratok láthatók. A jobb alsó sarokban a tervezőművész mesterjegye található. Az érmét Bitó Balázs tervezte. Az emlékérméből összesen 20 000 darab verhető, ebből 10 000 tükörfényes (proof) kivitelben.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A Magyar Nemzeti Bank szakértői 2009 második negyedévében 1422 darab forgalomból lefoglalt forintbankjegy hamisítványt vizsgáltak. A hamisítások mértéke a megelőző két negyedévben tapasztalt növekedés után megállt. Állandósulni látszik az a tény, hogy leggyakrabban a magasabb (tíz- és húsz-ezer forintos) címleteket hamisítják. A lefoglalt hamisítványok készítési módját továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, nyomtatók) határozzák meg.

4. ábra

A forinthamisítások alakulása

A valutahamisítási esetek száma és a lefoglalt mennyiség továbbra sem jelentős, szakértőink 544 darab különböző valuta hamisítványt vizsgáltak a második negyedévben. Ezen belül a

hamis euro bankjegyek előfordulása a korábbi időszakhoz hasonló mértékű (339 darab).

5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

Nyilvános konzultáció a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB-rendeletéről

Az MNB 2009. május 25-én nyilvános konzultációra bocsátotta a pénzforgalom lebonyolításáról szóló új MNB-rendelet tervezetét. Az MNB-rendelet tervezetével kapcsolatban a jogalkotás során figyelembe veendő észrevételt, javaslatot lehetett tenni 2009. június 19-ig.

Új MNB-rendelet megalkotására azért van szükség, mert a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelvet a tagországoknak legkésőbb 2009. november 1-jéig kell a hazai jogrendjükbe átültetniük. Az Országgyűlés júniusi utolsó ülésnapján elfogadta az irányelv átültetését célzó, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvényt és a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény pénzforgalmi intézményekkel és pénzforgalmi szolgáltatással összefüggő módosításáról szóló törvényt. Az MNB javaslataival, észrevételeivel folyamatosan és aktívan részt vett a PM főfelelősségében végzett törvényalkotási munkában. Az irányelv fizetési műveletek lebonyolítására vonatkozó szabályainak átültetése mindenképpen szükségessé teszi, hogy a pénzforgalom lebonyolításáról szóló, 2007. március 1-jén hatályba lépett 21/2006. (XI. 24.) MNB-rendelet módosuljon. A fenti jogharmonizációs kötelezettség teljesítése mellett sor került a hatályos MNB-rendelet előírásainak teljes körű felülvizsgálatára, amelynek során figyelembevételre kerültek a hatályos MNB-rendelet 2007. március 1-jei hatálybalépése óta a pénzforgalmi szolgáltatók, illetve ügyfelek részéről felmerült észrevételek, értelmezési problémák, illetve a jegybanki ellenőrzés tapasztalatai is. A felülvizsgálat eredményeképpen több koncepcionális, a rendelet strukturális felépítését, a szabályozás részletességét illető módosítási javaslat fogalmazódott meg, amely a hatályos MNB-rendelet módosítása helyett egy új MNB-rendelet megalkotását tette indokolttá a 21/2006. (XI. 24.) MNB-rendelet hatályon kívül helyezése mellett.

A pénzforgalom megújulása 2011-től

Az MNB már évek óta szorgalmazza, hogy a hazai pénzforgalomban ne csak bankon belüli, hanem két bank közötti tranzakciók is már aznap kerüljenek jóváírásra úgy, hogy az átutalt összeg akár még ezen a napon továbbutalható legyen. A Monetáris Tanács idén januárban nyilvánította ki azt a szándékát, hogy tekintettel a szolgáltatási színvonal jelentős növekedésére és az ehhez képest elhanyagolható mértékű megvalósítási költségekre, támogatja annak megvalósítását.

Az MNB ezek után a legnagyobb pénzforgalmi szereplőket tömörítő Fizetési Rendszer Fórumon vitatta meg a témát, ahol a bankszektor kinyilvánította azt a szándékát, mely szerint támogatja, hogy a hazai elszámolásforgalmi rendszert üzemeltető GIRO Zrt. az eddigi elszámolási modell mellett legkésőbb 2011 folyamán teremtse meg a napközbeni elszámolás és kiegyenlítés feltételeit.

A banki informatikai rendszerek módosításához szükséges részletes specifikációt a tervek szerint a GIRO Zrt. a bankok és az MNB bevonásával idén szeptemberre készíti el.

Visszaélések a bankkártya üzletágban (2008. év) című elemzés megjelenése

Június közepén jelentette meg az MNB a *Visszaélések a bankkártya üzletágban (2008. év)* című elemzését.

Az elmúlt év főbb megállapításai szerint a magyar bankok által kibocsátott kártyák hazai és külföldi használata során keletkezett kár (összege: 438 millió forint) forgalomhoz viszonyított aránya (0,0062%) a 2007-es évihez képest tovább nőtt, de még így is elmarad több európai ország pl. Franciaország (0,048%), Spanyolország (0,024%) vagy Nagy-Britannia (0,094%) 2007. évben mért számaitól.

Az Európai Unióban gőzerővel folyik a bankkártya-infrastuktúra (bankkártyák, ATM és POS berendezések) átállítása a mágnescsíkosról a csiptechnológiára. Korábbi szakértői vélemények szerint a mielőbbi teljes átállás azért szükséges, mert a hamisított kártyák használata földrajzilag átcsoportosul a még nem vagy nem száz százalékban átállt országokba. Ezen véleménnyel kapcsolatban nem várt fordulat következett be. Két évvel ezelőtt megfordult a trend, és teljesen átállt környezetben is emelkedni kezdett a hamisított kártyák használata. Ennek oka, hogy az átmeneti időszakban, a nemzetközi használhatóság biztosítása érdekében, minden csippel ellátott kártyának tartalmaznia kell a mágnescsíkot is, és minden EMV-kompatibilis ATM és POS berendezésnek el kell fogadnia a mágnescsíkos kártyákat is. Úgy tűnik tehát, hogy a csiptechnológia bevezetése az átmeneti időszakban nem hozza az elvárt eredményt.

A 2007. március 1-jétől hatályos, 227/2006. számú kormányrendelet fogyasztóvédelmi rendelkezései az elmúlt év során éreztették igazán hatásukat; 45%-ról 22%-ra csökkent a kártyabirtokos által viselt veszteség aránya. Ezen belül is a legszembetűnőbb változás a hamisításokból eredő veszteség

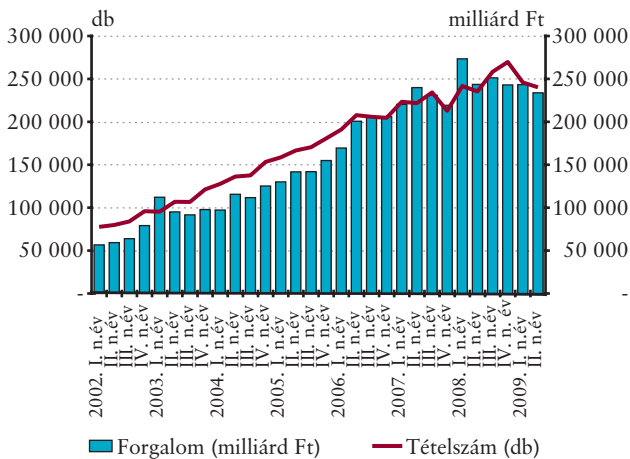
megoszlásánál tapasztalható. Annak ellenére, hogy 2008-ban a veszteség értéke a megelőző évnek a másfélszeresére növekedett, a kártyabirtokosokra terhelt érték a megelőző évi harmadára esett vissza, a többit a bankok viselik.

A VIBER-forgalom alakulása

2009 második negyedében 233,9 billió (ezer milliárd) forint volt a fizetési forgalom értéke a VIBER-ben, a kiegyenlített fizetési megbízások száma pedig 240 ezer darab. A forgalom értéke (3,9%), és a tételek száma is csökkent az előző negyedévhez képest (2,3%-kal). Az előző év azonos időszakához mérten értékben csökkenés tapasztalható, amelynek mértéke 4%, míg tételszámban 2,1%-os emelkedést figyelhetünk meg. A VIBER első negyedévi átlagos havi tételszáma 81 ezer darab, a havi átlagos pénzforgalma 78 ezer milliárd forint volt.

5. ábra

A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként

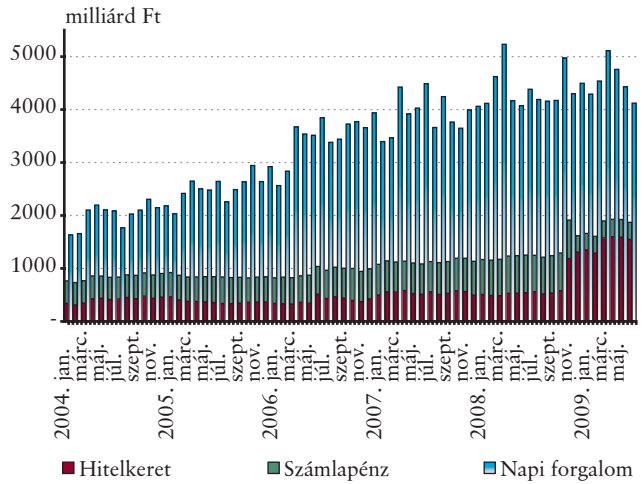

A negyedév folyamán a napi átlagos tételszám 3875 darab volt, az átlagos napi forgalom pedig 3772 milliárd forint. A maximális tételszámot (5161 db) június 17-én, a napi maximális forgalmat pedig június 24-én (7405 milliárd Ft) érte el a rendszer.

A vizsgált időszakban az MNB számlavezetési körébe tartozó hitelintézetek átlagos napi pénzforgalma (VIBER, BKR és MNB ügyfélszámla-vezető rendszerét számításba véve) 4436 milliárd forint volt. E forgalmat növekvő, mintegy 329 milliárd forint átlagos napi számlapénzállomány és növekvő, mintegy 1578 milliárd forint napközbeni hitelkeret segítsé-
 gével

6. ábra

A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+hitelkeret) és a pénzforgalmának összevetése havonta

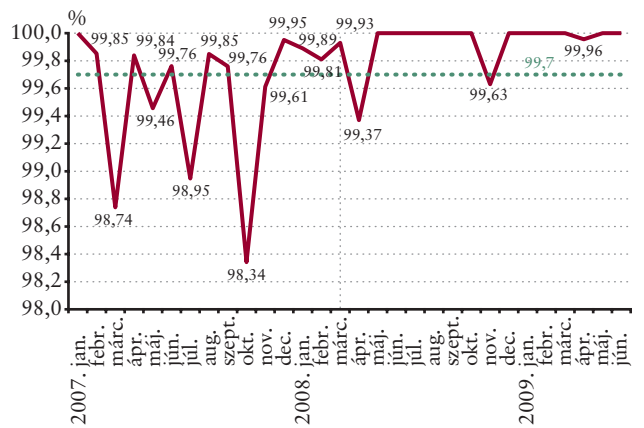

vel bonyolították le, így az átlagos napi likviditás 2,3-szer fordult meg a napon belül. Ez az érték az előző negyedévben 2,7 volt, vagyis a bankok kedvezőbb likviditási pozícióban voltak a második negyedévben 2009 első negyedévéhez képest. A nagyobb likviditásállomány mellett (10,8%-kal nőtt az előző negyedévhez képest) csökkent a napi átlagos pénzforgalom a vizsgált időszakban (közel 4,6%-kal).

A VIBER rendelkezésre állása a negyedév során kimagaslóan jó, 99,99%-os volt: 2009 második negyedévében összesen 10 perc leállás fordult elő. A VIBER háttérközpontjának alkalmazására nem volt szükség.

7. ábra

A VIBER rendelkezésre állása

6. Az MNB statisztikai tevékenysége

Az MNB statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény¹ felhatalmazása alapján. A statisztikai adatgyűjtéseket az MNB – a közösségi joghoz, különös tekintettel az Európai Központi Bank előírásaihoz, illetve a nemzetközi normákhoz igazodva, valamint a feladatai ellátásához kapcsolódó feltételek és követelmények változását követve – évente felülvizsgálja. Ezzel kapcsolatban megkezdődött a 2010. évre vonatkozó, a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk kö-

réről, a szolgáltatás módjáról és határidejéről szóló MNB-rendelet előkészítése. A rendelettervezet adatszolgáltatók általi észrevételezésére, szükség esetén konzultációk megtartására 2009 augusztusában, illetve szeptember elején kerül sor.

A fizetésimérleg-statisztika 2009. június 30-án publikálta a 2009 első negyedévi fizetési mérleget és a külfölddel szembeni befektetési pozíciót, valamint a revíziós politikájának megfelelően módosította a 2008 I–IV. negyedévi adatokat.

¹ 4. § (6) bekezdés, 28. § (1) bekezdés.

7. A pénzügyi kultúra fejlesztése

Az MNB, a GVH és a PSZÁF által februárban kötött, határozatlan időre szóló, a lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztését célzó együttműködési megállapodás első jelentős eredménye a Budapesten és nagyobb vidéki városokban terjesztett Est lapok (pl.: Pesti est) különszám sorozat „Pénziránytű” című kiadványának közös támogatása volt, mely májusban és júniusban mintegy 4 héten keresztül volt elérhető a szokásos terjesztési helyszíneken. A 100 ezer példányban megjelent ingyenes, tematikus füzet közérthető formában tájékoztatott a legfontosabb pénzügyi termékekről és szolgáltatásokról.

A második negyedévben is folytatódott a széles lakossági rétegek általános pénzügyi ismereteinek bővítését szolgáló, az MNB szakmai támogatásával az egyik országos terjesztésű napilap gazdasági rovatában heti rendszerességgel megjelenő cikksorozat.

A jegybank április közepén ismét megrendezte immár hagyományos tavaszi tanárszemináriumát. A rendezvény középpontjában a pénzügyi fogyasztóvédelem és az ehhez kapcsolódó tájékoztató, ismeretterjesztő programok álltak.

A 2008/2009-es tanévben a Magyar Nemzeti Bank és az Öngondoskodás Alapítvány anyagi és szakmai támogatásával 25 iskolában megvalósuló Pénzügyi Oktatási Program keretében tavasszal megrendezett, 3 fordulós tanulmányi versenyen összesen 106 csapat vett részt. Az április 18-i döntő nyertese az egri Szilágyi Erzsébet Gimnázium és Kollégium csapata lett. Az első, kísérleti tanév zárásaként június végén a program oktatásában közreműködő közel 60 pedagógus részvételével egy egész napos, a tapasztalatok kiértékelését célzó workshopra került sor. A visszajelzések alapján a program fogadtatása a részt vevő csaknem 900 diák, a tanárok és a szülők részéről egyértelműen pozitív volt. A program fejlesztése a kísérleti év befejezésével nem zárul le. A további tervek között az oktatási programot kiszolgáló honlap továbbfejlesztése, valamint a kapcsolódó tanár-továbbképzési program akkreditációra történő előkészítése szerepel.

Az MNB kezdeményezésére létrejött Tudatos Pénzügyekért Alapítvány június első hetében pályázatot írt ki, melynek célja, hogy a 2008/2009-es tanévet átfogó pilot szakaszt követően ismételten támogassa azokat a középfokú oktatási intézményeket, amelyek vállalják, hogy az iskola oktatási programjai között helyet biztosítanak a Pénzügyi Oktatási Pro-

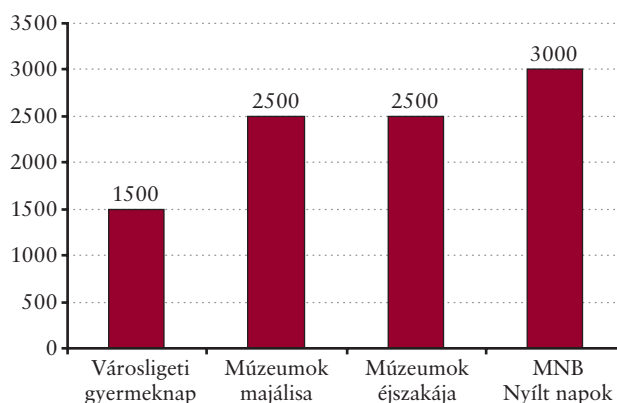
gram (POP) bevezetésének. A majdani 40 nyertes intézmény pályázatában egyúttal vállalja, hogy csatlakozik ahhoz a 2009/2010-ben kiépülő iskolahálózathoz, amely a gazdasági, pénzügyi, vállalkozási kultúra és ismeretek oktatásában résztvevő, és annak elterjesztésében szerepet vállaló oktatási intézményekből jön létre.

Az MNB Látogatóközpontja 2009 második negyedévében összesen 16 255 látogatót fogadott, 18,6%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. 13 135 fő vett részt a gazdasági ismeretek és pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó programokon, 87%-kal többet, mint 2008 második negyedévében. A létesítmény látogatottságát olyan kulturális rendezvények is növelték, mint a 2009 júniusában megrendezett Múzeumok Éjszakája, amelyen 2504 fő vett részt.

Májusban a jegybank Látogatóközpontja három eseményen vett részt kihelyezett programokkal. A Múzeumok majálisán a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében a mintegy 2500 látogató – a gyerekeknek szóló programok mellett – elsősorban az új bankjegybiztonsági elemekről és az új 200 forintosról kaphatott tájékoztatást. A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat által szervezett Városligeti gyermeknapon a majálishoz hasonló programmal települt ki a Látogatóközpont, míg a Kamaszfesztiválon részt vevő iskolai csoportok pénzügyi témájú kihelyezett tanórákon vehettek részt. Május végén az MNB épületében megrendezett Nyílt napokat eddig nem tapasztalt érdeklődés övezte: a két nap alatt több mint három ezer látogató tekintette meg az épületet és kísérte figyelemmel a rövid, színes szakmai előadásokat.

8. ábra

Tavaszi rendezvények látogatottsága

Negyedéves jelentés

2009. július 15.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

